

VT9 KANGASALA-ORIVESI -KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Pullonkaulasta edelläkävijäksi

Tiivistelmä, joulukuu 2018

Kangasala

Sisältö

- Valmisteluprosessi s. 3
- Nykytila ja potentiaali s. 4
- Kehityskuvat – tulevaisuuden tarina VT9:llä s. 22
- Vaikuttavuus s. 33
- Toimenpidesuunnitelma s. 41

Valmisteluprosessi

- Kehittämissuunnitelman kokoamisesta on vastannut FCG Suunnittelukeskus Oy yhdessä Kangasalan ja Oriveden kaupunkien edustajista koostuvan työryhmän kanssa
  - Työ perustuu olemassa olevien selvitysten ja uuden Pirkanmaan maakuntakaavan asettamille linjoille
- Prosessissa on selvitetty alueen kehittämispotentiaalia ja kehityskohteiden profiloitumista tulevaisuuden elinkeinotoiminnan kehittämisen painopisteinä
  - ⇒ Kehityskohteiden helminauha
  - ⇒ Aluekohtaiset kehittämissuositukset
  - ⇒ Vaikuttavuuden arviointi
- Tavoitteena on ollut myös vahvistaa seudun ja maakunnan eri toimijoiden sitoutumista VT 9 –kehityskäytävän kehittämiseen
  - Avainhenkilöiden haastattelut
  - Työpaja alueen toimijoille Tarastenjärvellä
  - Neuvottelut ELY:n ja maakuntaliiton kanssa

NYKYTILA JA POTENTIAALI

Lähtökohdat: liikenneturvallisuus sekä liikenteen ja elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus

Keskeiset selvitykset, suunnitelmat ja strategiat

Liikenteen kehittämisessä pinnalla

SWOT

Lähtökohdat: VT9 – liikenteen ja elinkeinoelämän pullonkaula

- VT9 on valtakunnallisesti merkittävin poikittaisliikenteen ja teollisuuden kuljetusten valtasuoni.
- Tien kapasiteetti ei nykyisellään riitä palvelemaan elinkeinoelämän tarpeita, ja liikenneturvallisuuden osalta tilanne on jo kriittinen.
- Kangasalan ja Oriveden kaupungit ovat nostaneet VT9 Kangasala-Orivesi -yhteysvälin parantamisen yhteiseksi edunvalvonnan kärjeksi ja panostavat vahvasti yritystoiminnan kasvuedellytyksiin liikenneväylän varrella.

Elintärkeä osa päätieverkkoa

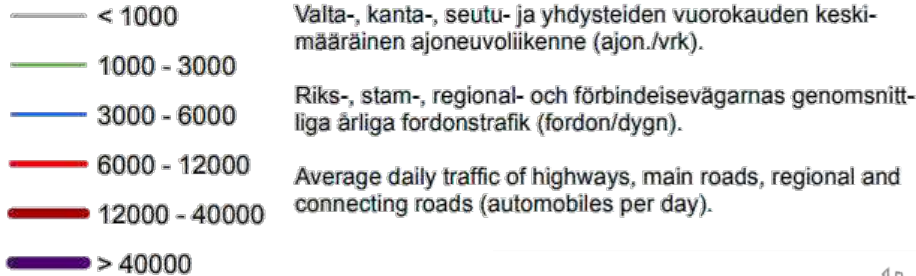
- VT9:n merkitys Suomen päätieverkon osana on keskeinen
  - Tärkeä poikittaisväylä itäisen Suomen, Pirkanmaan ja Lounais-Suomen välillä niin henkilöliikenteelle kuin kuljetuksillekin kuten vientiteollisuuden kannalta tärkeille satamakuljetuksille.
  - Tie kuuluu Euroopan-laajuisen TEN-T-verkon kattavaan verkkoon, ja sillä liikkuu huomattavan paljon raskasta liikennettä.
- Kokonaisliikennemääriltään tie on kaksikaistaiseksi erittäin vilkas, minkä vuoksi välityskykyongelmia on toistuvasti ja liikenneturvallisuustaso on heikko
- Maankäytön voimakas lisääntyminen kasvattaa liikennemääriä entisestään ja luo kiireellistä painetta väylän parantamiseen.

VT9 ruuhkautuu

Pirkanmaa: liikennemäärä 2016

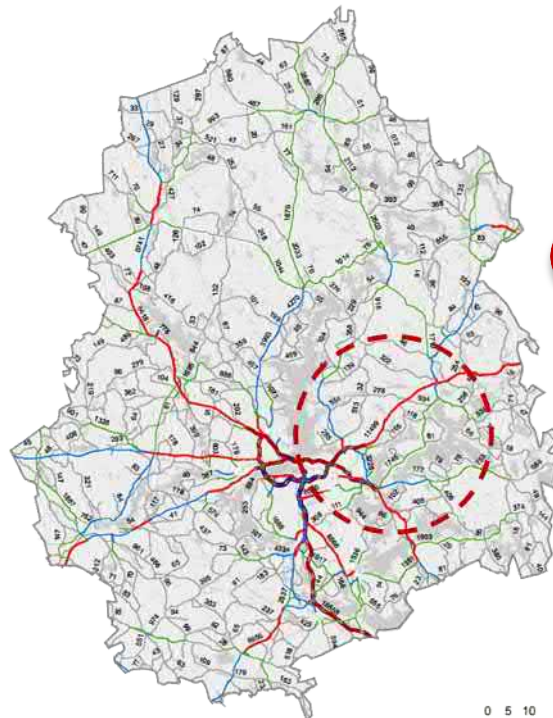
Koko yhteysväkällä keskimäärin 11 000 ajoneuvoa/vrk, pe-su lähemmäs 20 000. Raskasta liikennettä n. 1000 ajoneuvoa/vrk.

Tampereen päässä Suomen ruuhkaisin kaksikaistatie: 22 000 autoa/vrk.

Vuoden 2040 liikenneennuste: 15 000 - 17 000 ajoneuvoa/vrk.

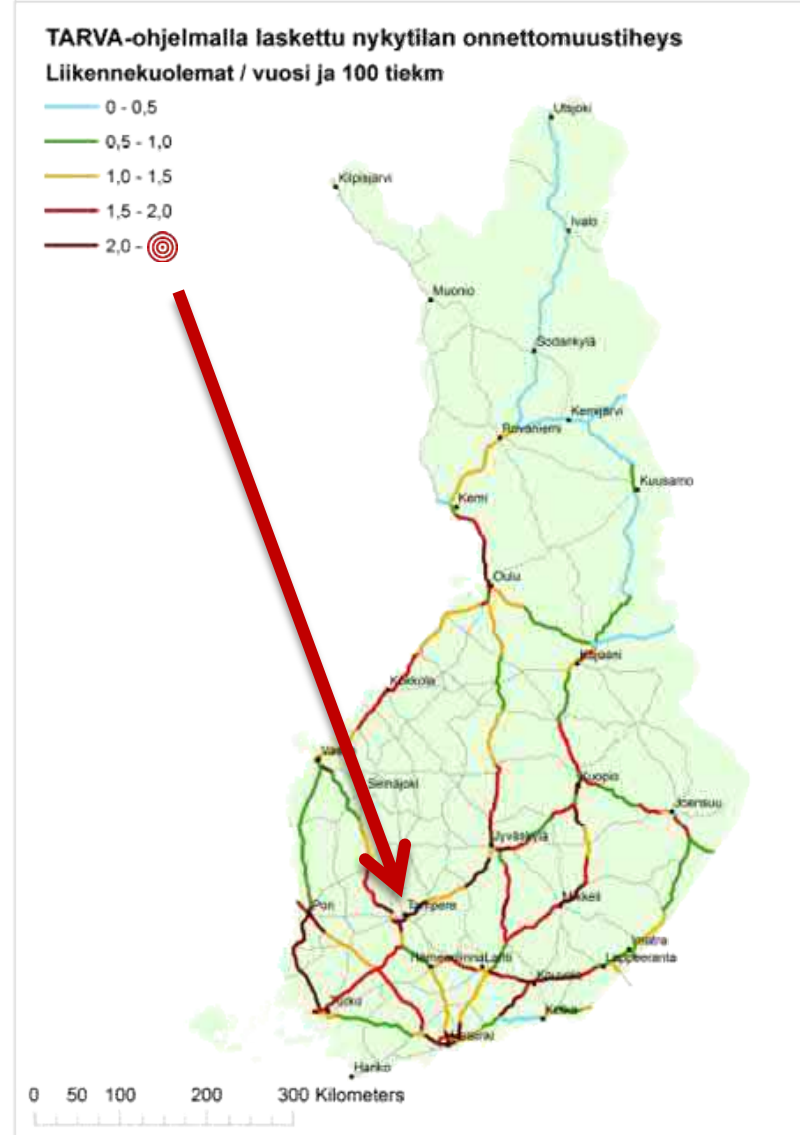
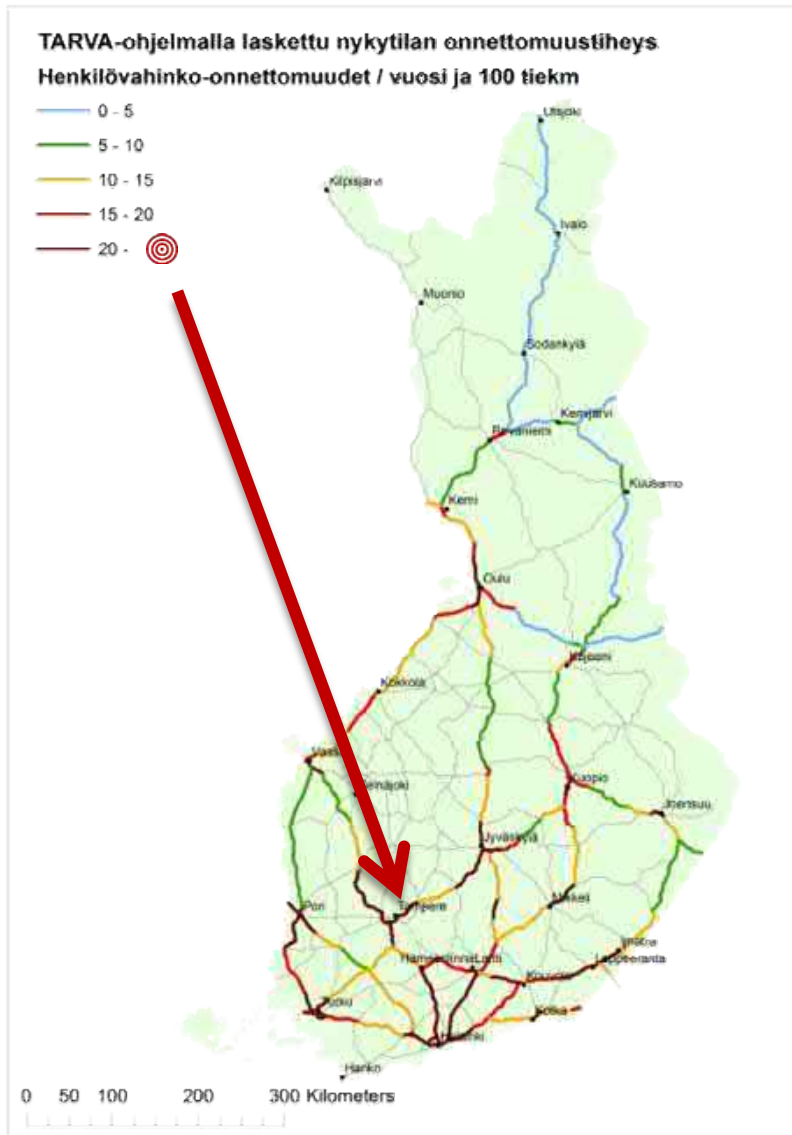

Tampereen kaupunkiseudun TALLI-liikennemallin ennuste:

- Liikenne kasvaa Tampereen puoleisessa päässä noin 27 % vuoteen 2025 mennessä ja kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä
- Oriveden puoleisessa päässä kasvu on maltillisempaa; vuoteen 2025 mennessä noin 4–14 % ja 2014 mennessä noin 40–60 %.
- Erityisen voimakasta on raskaan liikenteen kasvu, joka kasvaa vuoteen 2025 mennessä 1 500 ajoneuvoon vuorokaudessa.

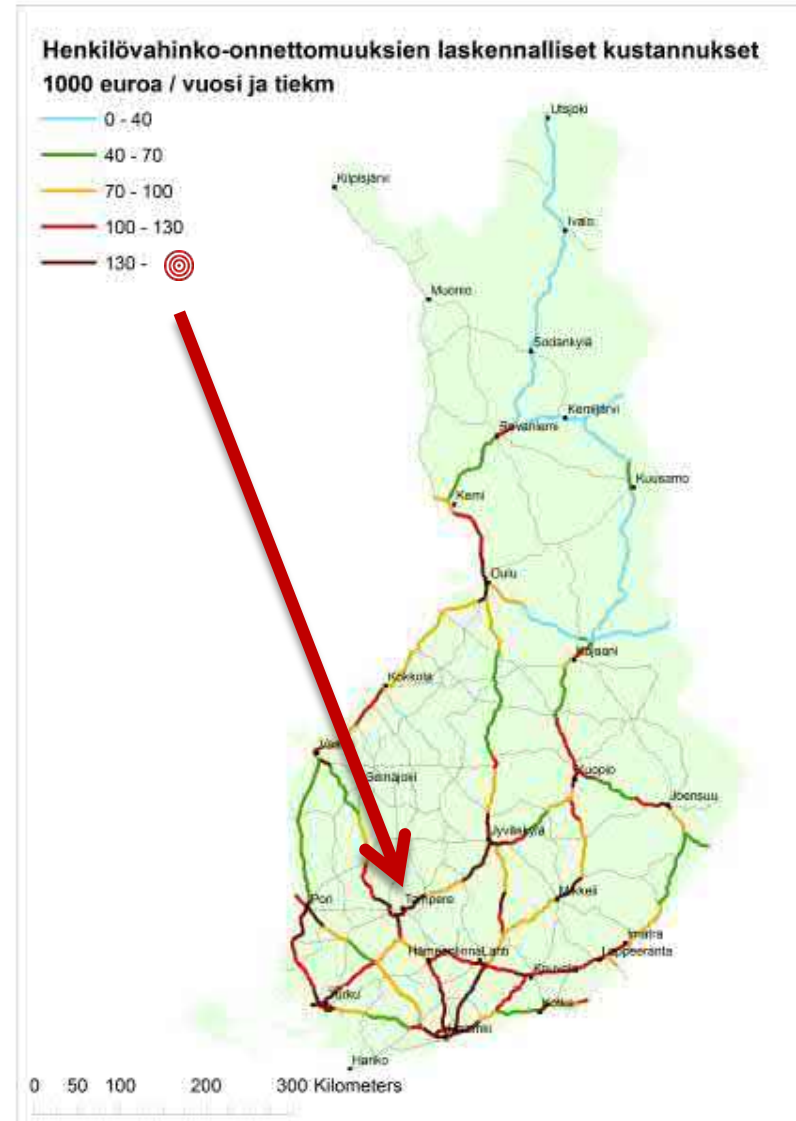

Liikenneturvallisuus vaatii kiireellistä kehittämistä

Liikenneturvallisuus vaatii kiireellistä kehittämistä

Volyymien lisäksi myös arvolla on väliä

Elintarviketeollisuus

Merkittäviä valtteita

- volyymi- ja arvopohjaisesta näkökulmasta
  - Vt 3
  - Vt 4
  - Vt 5
  - Vt 9

Metalliteollisuus

Merkittäviä valtteita

- volyymi- ja arvopohjaisesta näkökulmasta
  - Vt 4
  - Vt 9
  - Vt 8

Yhdyskuntien rakentaminen

Merkittäviä valtteita

- volyymi- ja arvopohjaisesta näkökulmasta
  - Vt 3
  - Vt 4
  - Vt 8
  - Vt 9

Metsäteollisuus

Merkittäviä valtteita

- volyymi- ja arvopohjaisesta näkökulmasta
  - Vt 4
  - Vt 6
  - Vt 9

Metsäteollisuuden osuutta väylän käyttäjänä nostanee mm. Äänekosken biotuotetehdas*

Teknologiaeteollisuus

Merkittäviä valtteita

- volyymi- ja arvopohjaisesta näkökulmasta
  - Vt 3
  - Vt 4
  - Vt 9
  - Vt 5

- Toimialan osuus väylän käyttäjänä suuri

- Vt 5
- Vt 9
- Vt 15

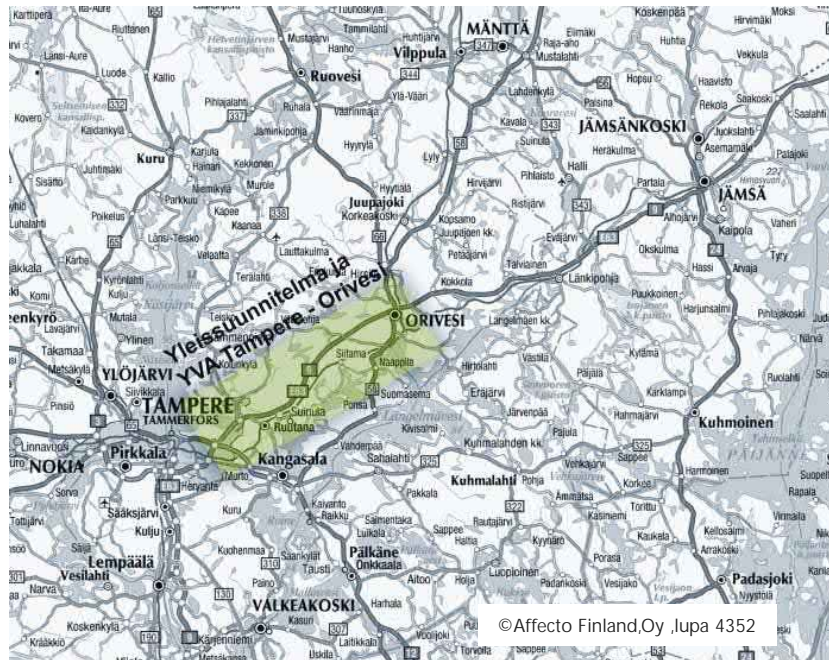
- Kun otetaan liikennemäärän ja raskaan liikenteen osuuden lisäksi huomioon tavarankuljetusten arvo, saadaan kokonaisvaltaisempi kuva väylän taloudellisesta merkityksestä ja myös pystytään nostamaan esille eri teollisuudenalojen tarpeita.

- Arvopohjaisessa tarkastelussa pientenkin volyymien kuljetukset voivat olla merkittäviä etenkin silloin, jos tavarankuljetuksen arvo on korkea. Esimerkiksi teknologiaeteollisuuden merkitys VT9:n käyttäjänä on suuri.

Keskeiset selvitykset ja suunnitelmat

- Yleissuunnitelma valtatie 9:n parantamisesta välillä Tampereen Alasjärvi - Oriveden eritasoliittymä (2010)
  - Ohituskaistojen tiesuunnitelmat: Suinula-Käpykangas ja Yliskylä-Oritupa (2013)
  - Yhteysvälin kehityskäytäväselvitys (2016)

Yleissuunnitelman mukaan Tampereen ja Oriveden välinen (n. 35 km) tiejakso parannetaan moottoritieksi välillä Alasjärvi-Ruutana ja keskikaiteelliseksi 4-kaistatieksi välillä Ruutana-Orivesi. Kustannusarvio on noin 140 milj. EUR.

Tien kaikki liittymät on tarkoitus toteuttaa eritasoliittyminä.

- Suinula
- Yliskylä
- Oritupa

Yleissuunnitelman tavoitteiden priorisointi ja hankearviointi

Taulukko 1. Kansainväliset ja valtakunnalliset tavoitteet

TAVOITE: Kansainväliset ja valtakunnalliset tavoitteet	PRIORISOINTI
Turvataan valtakunnallisen päätehtyden laatutaso.	Ensisijainen
Vähennetään merkittävästi liikennekuolemia ja henkilövahinko-onnettomuuksia pääteille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.	Ensisijainen
Parannetaan tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuutta, toimintavarmuutta sekä matka-aikojen ennustettavuutta.	Ensisijainen
Otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.	Täydentävä
Pyritään yhteiskuntataloudellisesti optimaaliseen kokonaisratkaisuun.	Täydentävä
Lyhytmatkainen, maankäytöstä aiheutuva liikenne ei saa merkittävästi heikentää päätien toimivuutta	Täydentävä

Taulukko 2. Seudulliset tavoitteet

TAVOITE: Seudulliset tavoitteet	PRIORISOINTI
Turvataan alueen kuntien välisten työ- ja asiointimatkojen sujuvuus.	Ensisijainen
Turvataan elinkeinoelämän toimintaedellytykset seudulla.	Ensisijainen
Vähennetään merkittävästi liikenteestä aiheutuvia ympäristöhaittoja.	Ensisijainen
Edistetään suunnitelmallista yhdyskuntarakenteen kehittämistä seudulla.	Täydentävä

Taulukko 3. Paikalliset tavoitteet

TAVOITE: Paikalliset tavoitteet - Alasjärvi-Suinula (Tampere, Kangasala)	PRIORISOINTI
Kehitetään tieverkkoa ja valtatie liittymäratkaisuja siten, että ne parantavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja palvelujen saavutettavuutta.	Ensisijainen
Parannetaan kevyenliikenteen ja paikallisen maankäytön liikennejärjestelyjä sekä liikenneturvallisuutta.	Ensisijainen
Minimoidaan valtatie aiheuttamat ympäristöhaitat (melu, tärinä, päästöt ja estevaikutus) sekä haitat maankäytölle.	Ensisijainen
Turvataan elinympäristön viihtyisyys, terveellisyys, turvallisuus ja toimivuus ottamalla huomioon alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä suojelu-kohteiden arvo ja erityispiirteet.	Ensisijainen
Parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja toteutetaan turvalliset yhteydet pysäkeille.	Täydentävä
TAVOITE: Paikalliset tavoitteet - Suinula-Orivesi (Kangasala, Orivesi)	PRIORISOINTI
Kehitetään tieverkkoa ja valtatie liittymäratkaisuja siten, että ne parantavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, palvelujen saavutettavuutta.	Ensisijainen
Parannetaan liikenneturvallisuutta etenkin vähentämällä kohtaamisonnettomuuksia, pehmentämällä reunaympäristöä sekä estämällä hirvieläinonnettomuuksia.	Ensisijainen
Minimoidaan valtatie aiheuttamat ympäristöhaitat (melu, tärinä, päästöt ja estevaikutus) sekä haitat maankäytölle.	Ensisijainen
Turvataan elinympäristön viihtyisyys, terveellisyys, turvallisuus ja toimivuus ottamalla huomioon alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä suojelu-kohteiden arvo ja erityispiirteet.	Ensisijainen
Parannetaan kevyenliikenteen ja paikallisen maankäytön liikennejärjestelyjä.	Täydentävä
Varmistetaan joukkoliikenteen toimintaedellytykset ja turvalliset yhteydet pysäkeille.	Täydentävä

- Yleissuunnitelman ratkaisulla liikenneturvallisuus paranee erityisesti kohtaamisonnettomuuksien vähentyessä.
- Liikennekuolemat vähenevät laskennallisesti 71 %.
- Liittymien ja kevyen liikenteen turvallisuus paranevat myös oleellisesti.
- Liikenteen välityskykyongelmat ja liittymien toimivuusongelmat poistuvat lähes kokonaan..
- Meluhaitat vähenevät tien läheisyydessä asuvien kannalta.
- Rinnakkaistiejärjestelyt aiheuttavat jonkin verran kiertoa maanomistajille ja asukkaille.
- Yleissuunnitelman mukaisen hankkeen hyöty-kustannus-suhde on 2,13.

Hankearviointiraportti:

https://www.liikennevirasto.fi/documents/20473/525660/vt9_parantaminen_hankearviointiraportti.pdf/8cd74fe8-abdb-43b1-abf5-9774e2736ffb

VT9 maakuntakaavassa

Merkittävästi parannettavia tieosuusia ovat:

- Valtatie 2 Punkalaidun
- Valtatie 3 Marjamäki–Kulju
- Valtatie 3 Sarankulma–Lakalaiva
- Valtatie 3 Pirkkalan haarauma–Pirkkala
- Valtatie 3 Elovainio–Heinikko
- Valtatie 3 Sasi–Hanhjärvi (Hämeenkyrö)
- Valtatie 3 Hämeenkyröstä pohjoiseen
- Valtatie 9 Akaa–Urkala (maakunnan raja)
- Valtatie 9 Alasjärvi (Tampere)–Ruutana (Kangasala)
- Valtatie 9 Ruutana (Kangasala)–Orivesi
- Tampereen rantaväylä (Lielähti–Santalahti)
- Valtatie 12 Alasjärvi (Tampere)–Huutijärvi (Kangasala)
- Valtatie 12 Maatila–Kahtalammi (Nokia)
- Kantatie 65 Kyrönlahti (Ylöjärvi)–Virrat

"Maakunnan kansallinen ja kansainvälinen saavutettavuus sekä elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus ovat parantuneet. Tampereen asema valtakunnallisena liikenteen ja tavarankuljetusten kohtaamispaikkana on vahvistunut. Lentokentän alueen, Tampereen seudun kehä- ja sisääntuloteiden, pääradan ja Tampere–Helsinki-moottoritien väliselle alueelle on muodostumassa sisämaan houkuttelevin logistinen maankäyttökokonaisuus ja vetovoimainen yritysvyöhyke. Tehdyt liikennehankkeet tukevat myös kasvaneen tavaraliikenteen vaatimuksia."

MUUTOSTAVOITTEEN TOTEUTUSKEINOT MAAKUNTAKAAVASSA / KÄRKIHANKKEET	MUUTOSTAVOITTEEN TOTEUTUMINEN
Pääliikenneverkon kehittämisen kärkihankkeet: <ul style="list-style-type: none"> • Pääradan lisäraiteet ja välityskyvyn lisääminen Tampere–Toijala–(Hämeenlinna), Toijalan kolmioraide • Jämsä–Tampere–Rauma- ja Tampere–Seinäjoke-rataosuuksien akselipainojen korotus • Valtatien 3 Tampere–Vaasa-yhteysvälin parantaminen, Hämeenkyrön ohitustien investoinnin aloittaminen osana HHT-kasvukäytävän jatkokehittämistä • Valtatie 9 Tampere–Orivesi (Alasjärvi–Ruutanan moottoritie, nelikaistatie välillä Ruutana–Orivesi) • Valtatie 12 Tampere–Kangasala-yhteysvälin parantaminen	Osoitettu maakuntakaavaan merkinnällä: <ul style="list-style-type: none"> • "Merkittävästi parannettava päärata" ja "Uusi päärata" • "Merkittävästi parannettava päärata" ja "Päärata" • "Uusi moottoriväylä" ja "Merkittävästi parannettava valtatie tai parannettava kantatie" • "Merkittävästi parannettava moottoriväylä" ja "Merkittävästi parannettava valtatie tai parannettava kantatie" • "Merkittävästi parannettava valtatie tai parannettava kantatie"

VT9 esitetään merkittävästi parannettavaksi sekä koko eteläiseltä osuudeltaan että välillä Tampere–Orivesi. Toijalasta länteen maakunnan rajalle olevalla välillä kehittäminen linkittyy koko Tampere–Turku-yhteysvälin kehittämiseen, jonka parantaminen sisältää niin ohituskaista-osuuksia kuin liittymien parantamisia ja muita toimenpiteitä. VT9 muodostaa keskeisen maantieyhteyden Varsinais-Suomesta Pirkanmaalle sekä Keski-Suomeen ja aina Venäjän rajalle saakka. Etelä-Suomen kasvukolmio (Turku–Tampere–Helsinki) kytkeytyy yhdeksi vahvaksi työssäkäyntialueeksi, jonka sisällä sujuvat liikenneyhteydet ovat tärkeitä koko Etelä-Suomen elinkeinoelämälle sekä työmatkaliikenteelle.

Välillä Tampere–Orivesi valtatie 9 on tarkoitus parantaa moottoritieksi välillä Alasjärvi–Ruutana ja kapeaksi 4-kaistatieksi välillä Ruutana–Orivesi. Tien kaikki liittymät toteutetaan eritasoliittyminä.

Valtatie ei vastaa nykyliikenteen tarpeita liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden suhteen. Tiesuudella on tapahtunut useita vakavia kohtaamis- ja yksittäisonnettomuuksia.

Ohitusmahdollisuudet ovat puutteellisia, ja tien kapasiteetti loppuu erityisesti Alasjärven ja Tasanteen välillä jo nykytilassa huipputuntien aikana. Liikennemäärän odotetaan tulevaisuudessa vielä merkittävästi kasvavan.

Liikenteen kehittämisessä pinnalla

- Uusia mahdollisuuksia luovia kehityskulkuja
  - Liikenteen automaatio, älyliikenne, digitalisaatio
  - Palvelujen vapautuminen
  - Matkustuskäyttäytymisen muutos
  - Uusi suhde auton omistamiseen
  - Data on tulevaisuuden polttoaine - > big datan potentiaali
- Kehittämisen reunaehdoja
  - EU:n päästövähennystavoitteet
    - Suomi yhteensä: 39 % vuoteen 2030 mennessä
    - Liikenne: 50 % vuoteen 2030 mennessä
- Suomi tietoliikenneverkkojen kärkimaaksi - digitaalisen infrastruktuurin strategia 2025 (LVM 10/2018)
  - Strategia sisältää toimenpiteitä sekä 5G:n käyttöönoton edistämiseksi että valokuiturakentamisen tukemiseksi. Lisäksi strategiassa on tunnistettu keskeisiä palveluiden ja olemassa olevan infrastruktuurin digitalisointiin liittyviä haasteita ja tietotarpeita, jotka ovat merkityksellisiä esimerkiksi automatisoituvan liikenteen kannalta.

- Olemassa olevista suunnitelmista ja strategioista on hyvä ponnistaa
- Sijainnin mukanaan tuomat hyödyt
  - Kasvava kaupunkiseutu
  - Tampere ja lentoasema nopeasti saavutettavissa
- Luonto, vesistöt ja luonnonvarat lähellä
- Ei erityisiä/polttavia luonnon- tai kulttuuriympäristöön tai meluun riittyviä rajoitteita
- Logistisesti hyviä yritysalueita, ei asutusta lähellä
- Vaihtoehtoja erikokoisiin tonttitarpeisiin pienistä suuriin
- Tilaa tienvarsinäkyvyydelle
- Tonttien myynti ja kunnallistekniikka: myytävää maata jo Orivedellä, Kangasalta tulossa nopeasti tontteja Tarastenjärveltä
- Tonttimaan hinta
- Kohtuulliset työvoimakustannukset
- Edullista ja luonnonläheistä asumista lähiympäristössä
- Kahden kunnan alue: monipuolista yritystoimintaa
- Hyötyvoimalaitos veturina profiloit Tarastenjärven aluetta

- Tieinfra on nykyisellään suoranaisena elinkeinojen ja alueen maankäytön ja elinvoiman kehittymisen esteenä
  - Liikenneturvallisuuden polttava kehittämistarve
  - Liikenteelliset pullonkaulat ja liikenteen sujuvuus, riittämätön laatutaso suhteessa kysyntään
  - Ruuhkissa seisominen maksaa (vaikutukset kuljetuskustannuksiin ja kilpailukykyyn) ja saastuttaa
- Liikenteen tiukkojen päästövähennystavoitteiden kannalta on elintärkeää, että elinkeinoelämän keskeiset kuljetusreitit ovat sujuvia eikä turhia pysähdyksiä ole.
- Edunvalvonta vaatii tehostamista
  - Suunnitelmat olemassa, rahat puuttuvat. Tarvitaan vakuuttavia tulevaisuudennäkymiä, joilla saadaan liikennepuolta liikahtamaan
  - Edunvalvonta mennyt tähän asti pitkälti liiton, ei kuntien kautta
  - Poliittisen voiman tarve ja vaikuttavuus: kustannus-hyötylaskelmat
  - Paikallisen hankkeen rahoituksessa **ison kuvan strategioilla** ja **digiyhteyksien kehittämisellä** on iso merkitys, samaten **tarinalla**
- Myös **pientieverkkoon** on panostettava, mm.
  - Äänekosken tehtaan logistiikka
  - Maaseudun elinkeinotoiminnan ja matkailun toimintaedellytykset

KEHITTÄMISTARPEET

- Tulevaisuuden tarpeisiin mukautuva maankäyttö ja kaavoitus
- Valmiutta lisäalueiden osoittamiseen kehitettävä, jos nykyiset menevätkin kaupaksi nopeasti
  - 75 % Tampereen alueesta laajenee VT9:n suuntaan (mm. Nurmi-Sorila)
- Kunnallistekniikan valmius markkinoitaville alueille (mm. Yliskylä)
- Liikennepalvelut ja joukkoliikenneyhteydet (työmatkaliikenne, lähimatkailu)
- Näkyvyys, opasteet ja niiden visuaalinen ilme (yritysten ja kohteiden saavutettavuus)
- Digitaalinen saavutettavuus
- Ympäröivien luontokohteiden, reittien ja vesistöjen hyödyntäminen
- Majoituskapasiteetti (hotellit, hostellit)
- Profiloituminen - etenkin kansainvälisen markkinoinnin näkökulmasta
- Työvoiman saatavuus

- **Liikennevirrat ja niiden palvelu**
- Tieyhteyksien parantuminen ja Tampereen kakkoskehän rakentuminen - **yhteys lentokentälle** nopeutuu
- Liikenteen saaminen toimivaksi ratkaisee kysymyksen **houkuttelevuudesta yrittäjien kannalta**
- Saavutettavuuden parantuminen parantaa välillisesti myös yritysten **rahoitusmahdollisuuksia**
- **VT9:n profiilin nosto**
  - Tienvarsinäkyvyys kilpailueduksi
  - Älyliikenteen pilotit ja kokeilut (ml. rahoitus)
  - Ympäröivän alueen luonnonvarat ja resurssit esille
  - Luontoarvot, luonto- ja maaseutumatkailu
- **Yhteistyö Tampereen kanssa:** Business Tampere, Smart Tampere, Visit Tampere
- **Kytkenät yli kunta- ja maakuntarajojen:**
  - Keski-Suomi, Pohjanmaa; Jämsä, Jyväskylä, Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat, Keuruu, Äänekoski (vaikutus VT9:n kuormitukseen)
  - Matkailussa myös Jämsän (mm. Himos) ja Mänttä-Vilppulan kohteet

- Kaupunkiseudun kasvava tilantarve
- Kaavoissa varattuja pinta-aloja yhteensä yli 550 ha
- Mahdollisuuksia tilaa vaativalle ja melua aiheuttavalle toiminnalle

Potentiaalisia toimialoja & liiketoimintamahdollisuuksia

- Biotalous, kiertotalous, ympäristöteollisuus, materiaalivirrat
- Maa-ainesten otto ja alueiden myöhempi käyttö
- Alueen mineraaliesiintyminen hyödyntäminen
- Kaupunkiseudun pula maa-ainesten kierrätys- ja läjitysalueista
- Yleisesti: jalostusasteen nosto ympäröivän alueen resurssien hyödyntämisessä (maa-aines, mineraalit, metsävarat ym.)
- Logistiikka – varastoinnista ja jakelusta palveluliiketoimintaan
- Palvelut liikenteelle ja liikkujille
- Huolto/liikenneasemat
- Matkailu ja vapaa-aika: luontomatkailu, retkeily, virkistys, reitit, vesistöt
  - Lähimatkailukohde kasvavalle kaupunkiseudulle
  - Tampereen kv-matkailijoille maaseutu- ja luontomatkailutuotteita
  - Majoitusliiketoiminta
  - Ohjelma- ja opaspalvelut
  - Melua tuovat harrasteet - esim. motocross

MAHDOLLISUUDET

- Liikenteen murros avaa mahdollisuuksia uusille palveluille ->
- Älyliikenne, avoin data ja sen hyödyntäminen, kestävä liikkuminen
  - Keino palvelutason hallintaan
  - Joukkoliikenteen edistäminen, liityntäpysäköinti
  - Kimppakyydit
  - Palveluliikenne
- Älyliikenteen visioiden huomioon ottaminen suunnittelussa
- Tienkäyttäjille tarjottavan palvelukokemuksen parantaminen erityisesti digitalisaation avulla
- Ennakkoluulottomat kokeilut esim. liikkuvien autojen lataukseen liittyen
- Edunvalvonta:
  - ELY:n ja maakuntaliiton prioriteeteissa VT9 on VT3:n jälkeen toisena.
  - Yhteysväli on kaupunkiseudun kuntayhtymän edunvalvonnan kärjessä ja nostettu myös kauppakamarin edunvalvontalistalle.

U H A T , R I S K I T

- Hidas liikkeellelähtö
- Epäonnistuminen edunvalvonnassa (liikenneasiat)
- Edunvalvonnan prosessin ymmärtäminen (avainhenkilöt, muut huomioon otettavat)
- Hankkeet menevät muualle kuin Pirkanmaalle

- Kokonaistoteutus vs. vaiheistus: mietittävä tarkkaan mitä esitetään, jottei hirttäydytä välivaihtoehtoon
- Rahoituksen riittämättömyys
- Valtakunnallinen henkilöautojen määrän vähentämistavoite sekä päästövähennystavoitteet vs. liikenteen kasvu (ratkaisuja uusista palveluista, teknologioista sekä logistiikan hallinnasta)

- Ei löydetä omaa profiilia ja punaista lankaa
- Epäonnistuminen markkinoinnissa
- Toimijoiden yhteistyö ja sitoutuminen

KEHITYSKUVAT – TULEVAISUUDEN TARINA VT9:LLÄ

Yritys-, teollisuus- ja palvelualueet

Matkailu- ja vapaa-aika

Älyliikenne ja fiksit teknologiat

+ Edunvalvontayhteistyö

Kolme kehityskuvaa ja edunvalvontayhteistyö niiden perustana

Yritys-, teollisuus- ja palvelualueet

Matkailu ja vapaa-aika

Älyliikenne ja fiksit teknologiat

- VT9:n varren tonttitarjonta tarjoaa ratkaisun tiivistyvien kaupunkialueiden tilanpuutteeseen.
  - Liittymät luovat keskittymät ja käynnistävät kasvun.
- Tarastenjärvi ja Yliskylä-Oritupa ("Oriveden portti") ovat valtaväylän timantit.
  - Tarastenjärvelle rakentuu kierto- ja energiatalouden ja uusiutuvan teollisuuden keskittymä, jonka profiiliin kytkeytyy elementtejä kaupunkialueen läheisyydestä (materiaalivirrat, citylogistiikka). Ruutanan ja Suinulan alueet kasvavat imussa.
  - Yliskylä-Oritupa-alue rakentuu luonnonvarojen hyödyntämisestä, nousevasta jalostustoiminnasta (maa ja metsä, mineraaliesiintymät) sekä Orituvan alueella kasvavasta palvelukeskittymästä. Nopeille tulokkaille vaihtoehtona on Oripohjan alue, jossa on valmiita tontteja tarjottavana.
  - Myöhemmässä vaiheessa pitkin VT9:n vartta nousee helminä uutta yritystoimintaa: uutta maa-aineksen ottoa, materiaalinjalostusta, varastointia ja jakelua.
  - Yritykset hyödyntävät ympäröivän alueen luonnonvaroja kestävästi ja materiaalien jalostusarvon maksimoiden (kierto- ja biotalous, maa-ainesotto) .
  - Valtaväylän solmukohdat tarjoavat myös palveluja liikenteelle ja liikkujille.
- Kehittämistyössä linkitytään vahvasti kaupunki-seudun tki-toimijoihin ja startup-yhteisöihin.

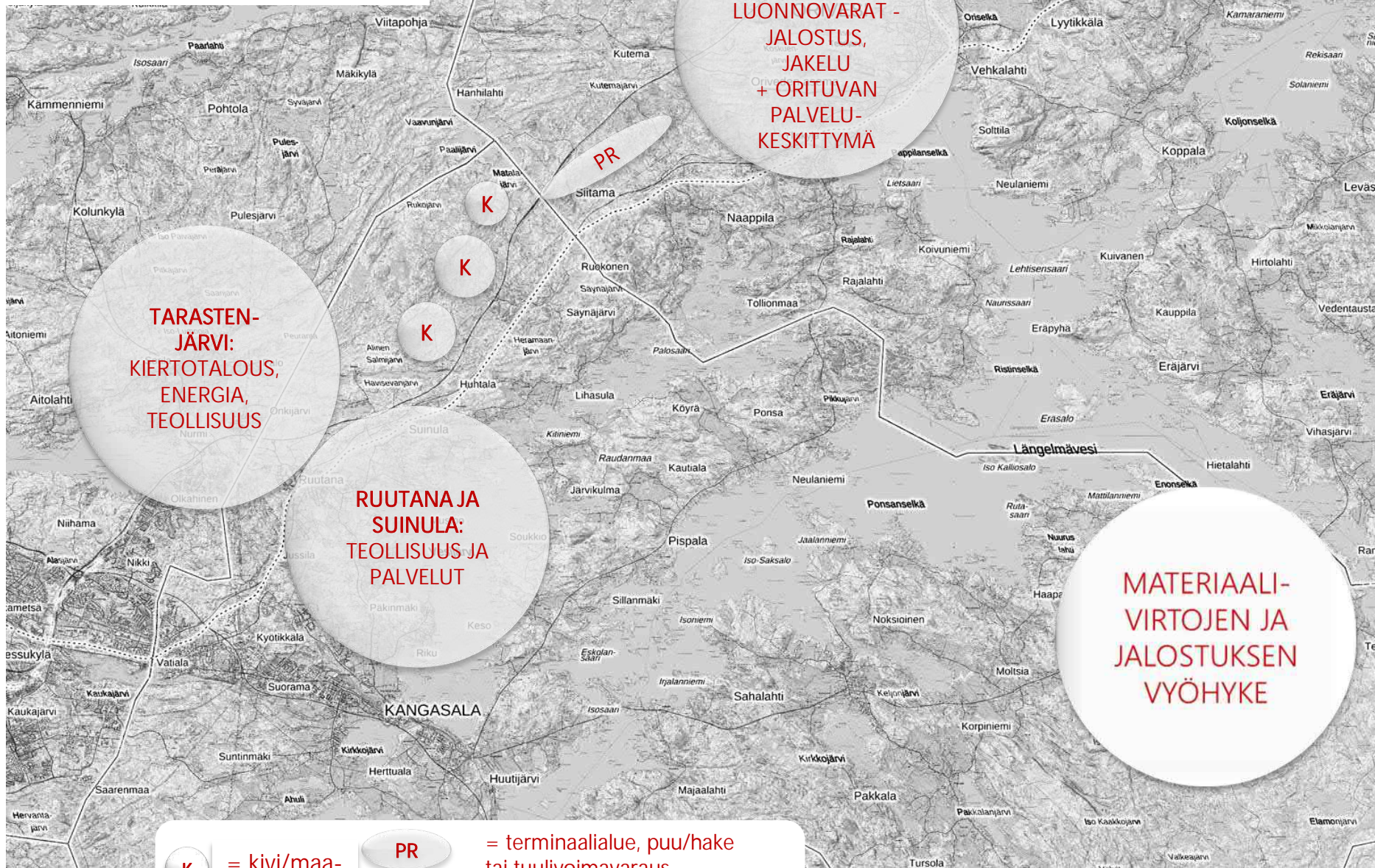
Alueen toimijoiden kehittämisehdotuksia

- Kivi- ja maa-aineksen otto
  - Vaiheittain avautuvien alueiden piilotetun potentiaalin hyödyntäminen
  - Alueen mineraaliesiintymien hyödyntäminen
- Tuulivoima, maalämpö, energia
- Orivedelle profiilia ruuantuotannosta
- Liikenne
  - Paikallisjunavuoroja liian vähän (työmatkaliikenne)
  - Junaratayhteys (pistoraide), maa- ja raideliikenteen yhdistäminen: Suinula, Ruutana tai Ruutanasta Jyväskylän suuntaan
  - Oriveden toisen raidevarauksen toteutus, Jyväskylän-rata tukossa (kuitupuupuujunat joutuvat seisomaan Orivedellä)
- Työvoiman houkuttelu
  - Asuintontteja järvenrantaan

Liittymät luovat keskittymät

K

= kivi/maa-aines

PR

= terminaali-alue, puu/hake tai tuulivoimavaraus
= Oripohja, kaavoitettuja tontteja 4 ha, raakamaata 10 ha

TR

- VT9 on pysäyttävä, joka houkuttelee ohikulkijoita poikkeamaan alueen matkailu- ja vapaa-ajan kohteissa.
- Orituvan palvelukeskittymä on keskeinen pysäyttävä; se on laajentunut ja asiakkaiden viipymä kasvanut.
  - Orituvan alueella toimii hotelli/hostel/poshtel, joka palvelee matkailijoiden lisäksi liike-elämän tarpeita
- Alue tarjoaa kaupunkiseudun kasvavalle asukasmäärälle lähimatkailukohteen.
  - Kaupunkiseudun asukkaat (kasvuennuste: 100 000 uutta ihmistä), suuri osa haluaa tehdä päiväretkiä
  - Kohteita tarjotaan tarjonnan ja valmiuksien kehittyttyä myös kv-matkailijoiden päiväohjelmiin. Odotusarvona on, että Tampereelle saapuvien kansainvälisten matkailijoiden osuus kasvaa lähivuosina.
- Lähiympäristön reitit ja käyntikohteet ovat helposti saavutettavissa, ja luonto- ja maaseutumatkailutuotteet on paketoitu helposti ostettaviksi.
- Motocrossin harrastajille on varattu motopuisto, joka sijaitsee esimerkiksi yritysalueen kupeessa (melunsieto), ja jossa on kaupallista toimintaa.
  - Myös sisähalli on mahdollinen, samaten profiilin laajeneminen uuden ajoneuvotekniikan kokeilumahdollisuuksiin.
- Matkailun ja vapaa-ajan mahdollisuuksien kehittyminen on lisännyt asuinympäristön viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta merkittävästi.

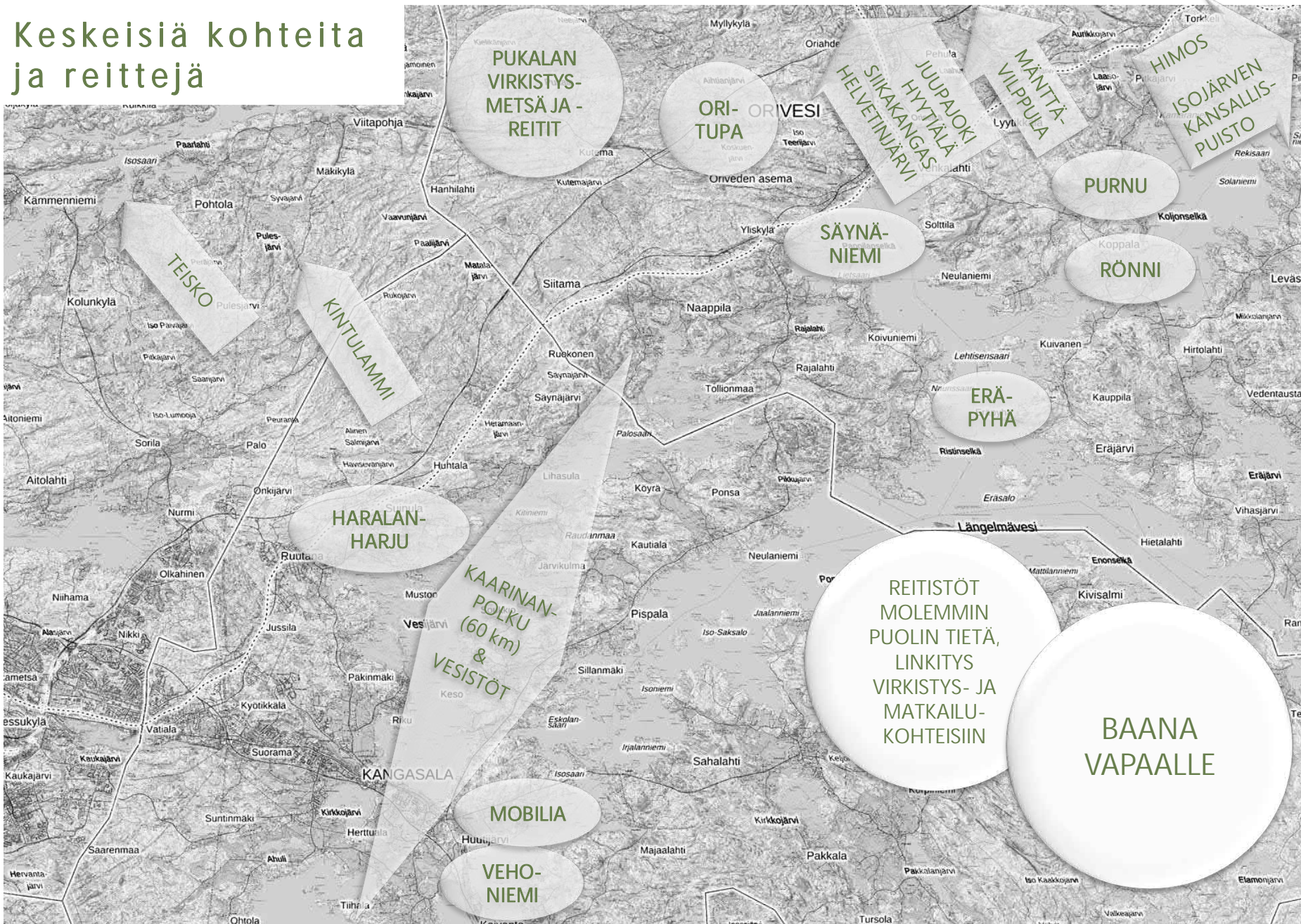
Alueen toimijoiden kehittämisehdotuksia

- Tarvitaan pysäyttäjiä ja viipymän kasvattajia alueelle (Oritupa 1. vaiheessa)
- Pukalan alueen potentiaalin hyödyntäminen: kansallispuistotasoa (kansallispuistot kaukana)
- Kattavan reitistö- ja palveluverkon kehittäminen ja palveluiden kytkeminen reitteihin
  - Yhteyden rakentaminen Pukalan alueen ja Kaarinanpolun välille sekä Kintulammille
  - Pyöräilytrendi mahdollinen kärkiaktiiviteetti (sähköiset fatbike-pyörät, päivämatkat voivat olla jopa 90-100 km)
  - Mustikka- ja sienipaikat esille matkailijoille
  - Hevosreitistöt
- Loma-asumisen tuotteistaminen: jakamistalouden trendin mukainen palvelualusta mökkien varaamiseen sekä palveluiden ja virkistysmahdollisuuksien kytkentään
- Oriveden opiston alueen kehittäminen matkailullisena kohteena
- Moto/äijäpuiston kehittäminen
- Opastuksen, saavutettavuuden (fyysinen ja digitaalinen) kehittäminen
  - Matkailutarjonta esille esim. nettisivujen kautta
- Uusien palveluntarjoajien houkuttelu
- Linkitys lähialueiden kanssa, mm. Himos ja Teisko

Keskeisiä kohteita ja reittejä

- VT9 Tampere-Kangasala-Orivesi -tieväli on älyliikenteen ratkaisujen ja palveluiden pilotointi- ja kokeilualusta (PPPP)
⇒ Väliinpuotoajasta edelläkävijäksi
- Pilottistatus laajentaa kehitystyön ja pilotti-investointien rahoitusmahdollisuuksia
- Kehittämistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä Smart Tampereen kanssa
- Ensimmäisiä edunvalvonnan ja kumppanuus-/rahoitusneuvottelujen kohteita: Liikennevirasto, ministeriöt, Business Finland ja Sitra

3

VIKSUMPI
VALTA-
VÄYLÄ

Alueen toimijoiden kehittämisehdotuksia

3

VIKSUMPI
VALTA-
VÄYLÄ

- VT9:n aktiivinen tarjoaminen ajoneuvotekniikan sekä muun uuden teknologian sekä sovellusten testaus- ja pilotointialustaksi
  - Vastaavaa kuin Aurora-hankkeessa voitaisiin testata myös etelämmässä. Synergia Tampereen hankkeiden kanssa.
  - Hallintaa ja ennakointia, mittausta ja monitorointia, ohjausta. Autonomisen liikenteen testausalue (ratkaistava kuka operoi ja millä liiketoimintamallilla). Sähköautojen testaus, induktiotie. Superrekkujen lastin pilkkominen. Älykäs valaistus (teknologia- ja palvelualusta)
- Liikenne- ja liikkumispalvelujen kehittäminen
  - Matkaketjujen kehittäminen ja kuljetusten yhdistäminen
  - Käyttäjälähtöisyys mm. matkan maksamisessa sekä uudentyyppiset palvelut (esim. palvelutaksit) ja jakamistalouden ratkaisut
  - Rahastuskokeilu/laatatie
- Tiedon kerääminen liikkujista (big data), kaupallinen hyödyntäminen
  - Tarjolle informaatiota, jota ei muualta voi saada (esim. auton korjaus/huoltotarpeesta + palveluista)
- Uusien rahoitusmallien selvittäminen/kehittäminen, lisäksi EU-rahoituksen hyödyntäminen (ml. liikenne) ja uuteen ohjelmakauteen varautuminen
- Keskeisiä yhteistyötahoja: Smart Tampere/Demola-toiminta, VTT, ITS Factory
- Hankkeita yli kuntarajojen: MaaS ja matkaketjut. Liityntäpysäköinti. Joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisääminen.

Edunvalvonnan tiekartta

- Tavoitteena nopeuttaa tiesuunnitelman toteutumista sekä saada VT9 mukaan liikennepoliittiseen selontekoon
  - Lähtökohtana esitys koko Kangasala-Orivesi-välin toteutuksesta kerralla, ei vaiheittain
- Aktiivinen päättäjä- ja sidosryhmävaikuttaminen:
  - Alueviranomaiset, ml. Pirkanmaan liitto
  - Kansanedustajat
  - Seminaarit
  - Liikenneviraston ja liikenneministeriön jne. tapaamiset
  - Keski-Suomen liitto ja kunnat (Jämsä koordinoi)
  - MAL Tampere-Kangasala-Orivesi –valmistelu
  - Bryssel ja EU:n rahoitus (väylät, kehittäminen, investoinnit, tulevan ohjelmakauden valmistelu)
- Tarve, visio ja vaikuttavuus esille:
  - Turvallisuuskohdat kaiken edelle, sen rinnalla elinkeinoelämän ja kasvun palvelu
  - Kustannukset vs. hyöty: "Kappas vain, en tullut ajatelleeksi" –argumentit (usein määrällisiä)
  - Systemaattinen tiedottaminen

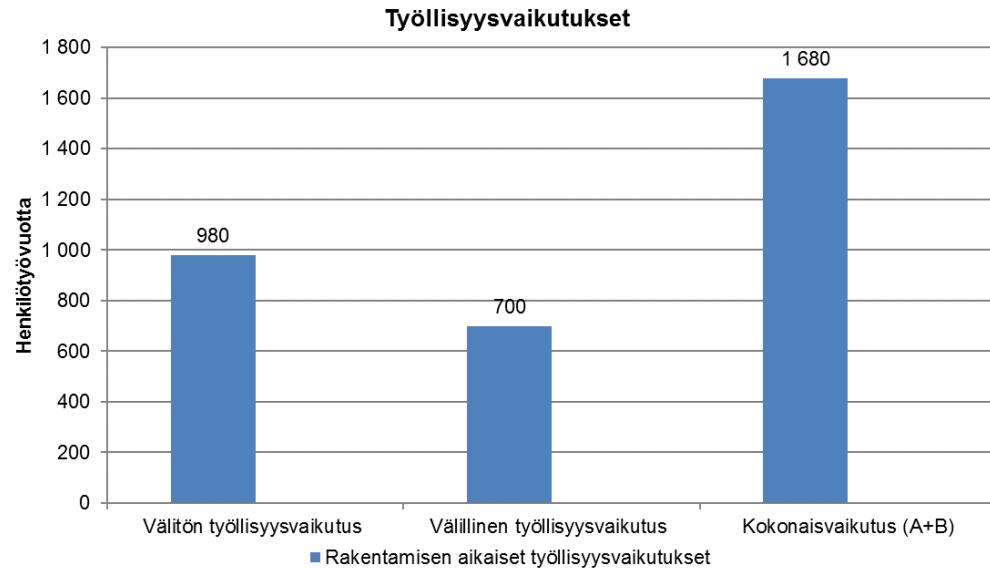
VAIKUTTAVUUS

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Arvio hankkeen laajuudesta: 140 M€

- Työllisyysvaikutukset
  - Välitön 980 htv
  - Välillinen 700 htv
  - Yhteensä 1680 htv
- Palkkatulovaikutukset
  - Välitön vaikutus 38,3 M€
  - Välillinen 27,4 M€
  - Yhteensä 65,7 M€
- Verotulovaikutukset
  - Välitön vaikutus 5,8 M€
  - Välillinen 4,1 M€
  - Yhteensä 9,9 M€

	A	B	C
<i>Rakentamisen aikaiset työllisyysvaikutukset</i>	Välitön työllisyysvaikutus	Välillinen työllisyysvaikutus	Kokonaisvaikutus (A+B)
TOIMIALA	htv	htv	htv
41_43 Rakentaminen	980	700	1 680
<i>Rakentamisen aikaiset verotulovaikutukset</i>	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	Kokonaisvaikutus
Palkkatulo (€/v)	38 325 840 €	27 375 600 €	65 701 440 €
Verotulo (€/v)	5 775 704 €	4 125 503 €	9 901 207 €

Työpaikka- ja verotulovaikutusten kohdentuminen

- Keskeisimpien vaikutusten arvioidaan kohdistuvan erityisesti seuraaville toimialoille:
  - Metsäteollisuus, terminaalialueet
  - Kauppa ja palvelut, matkailu
    - Orituvan palvelukeskittymä
    - Tarastenjärvi
    - Suinula
  - Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta, muu teollisuus
    - Tarastenjärvi
    - Suinula
    - Yliskylä/Oritupa
    - Oripohja
  - Rakennusaineteollisuus
    - Paalutehdas ja vastaavat (Yliskylä/muu)
    - Maa-aines, kiviaines ym.
  - Jäte- ja jätevesihuolto, kiertotalous
    - Yliskylä-Oritupa
    - Tarastenjärvi
    - Ruutana
- **Vaikutukset voivat kohdistua laajemminkin alue- ja paikallistalouteen**
- **Vaikutusten suuruus riippuu sijoittuvista toiminnoista sekä toiminnan jalostusasteesta**

Potentiaaliset työpaikat ja verotulot

Yliskylä-Oritupa
Uusiutuvien luonnonvarojen jalostusta yms. teollisuutta

Työllisyys/v: 130-150 htv
Verotulovaikutus/v: 1,0 M€

**TARASTEN-
JÄRVI**

Matkailu, virkistys yms.

Työllisyys/v: 30-40 htv
Verotulovaikutus/v: 0,2 M€

**RUUTANA,
SUINULA**

**Tarastenjärvi (Kangasala),
Ruutana, Suinula**

Työllisyys/v: 3165 htv
Verotulovaikutus/v: 20,8 M€

**YLISKYLÄ-
ORITUPA**

K

PR

**+ ORIVEDEN
KESKUSTA**

TR

**Kauppa, teollisuus,
palvelut**
pinta-ala: 14 ha

Työllisyys/v: 250 htv
Verotulovaikutus/v: 1,6 M€

**Puuterminaalitoiminta,
metsäteollisuus**

Työllisyys/v: 200 htv
Verotulovaikutus/v: 1,1 M€

**Kiviaineksen ottoalueet
(lisäys nykyiseen
toimintaan)**

Työllisyys/v: 135 htv
Verotulovaikutus/v: 0,8 M€

K

= kivi/maa-
aines

PR

= terminaalialue, puu/hake
tai tuulivoimavara

TR

= Oripohja, kaavoitettuja tontteja
4 ha, raakamaata 10 ha

Liikennevaikutukset

- Valtatie 9 on jo nykyisillä liikennemäärillä kapasiteettinsa ylärajalla ja toistuvasti sen ylikin
  - Ongelmia on sekä työmatkaliikenteellä että pitkämatkaisella liikenteellä
  - Kuljetusten keston ennustaminen on hankalaa, havaitut ongelmat ovat ohitusmahdollisuuksien, liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn puutteissa
  - Tielle on hankala ja osin vaarallista liittyä sivusuunnista, tämä on vaikuttanut mm. joukkoliikenteen reitteihin
- Uudet toiminnot lisäävät jonkin verran tien liikennemäärää, mutta lisäys ei ole tien kokonaisliikennemäärän kannalta merkittävä.
- Arvioituille alueelle sijoittuville toimialoille tien ongelmat ovat merkittävä epävarmuustekijä paikan valinnassa.
- Etenkin kuljetusintensiivisille toimialoille kuljetusten tehokkuus kärsii, kun tielle liittyminen voi kestää kohtuuttoman kauan.
  - Tasoliittymien liikenneturvallisuus voi muodostua ongelmaksi, jos tielle liitytään uhkarohkeasti
  - Raskaan liikenteen lisääntyminen ja heikentää edelleen liikenteen sujuvuutta

Liikennevaikutukset

- Ruuhkissa seisominen lisää kuljetuskustannuksia ja yritysten logistiikkakustannuksia miljoonilla euroilla vuodessa, millä on välitön vaikutus tietä käyttävien yritysten kilpailukykyyn
  - Logistiikkakustannusten osuudeksi on arvioitu keskimäärin yli 10 % yritysten liikevaihdosta.
  - Kuljetuskustannusten osuus vientituotteiden hinnasta on merkittävä
  - Vientikaupan näkökulmasta erityisen kriittisiä tekijöitä ovat perille saapumisen ennustettavuus ja kuljetusaikojen luotettavuus.
- Tarastenjärven alueen kehittämistä tukee olemassa oleva eritasoliittymä, mutta muualla liittymien toimivuusongelmat voivat johtaa investointien sijoittumiseen muualle.
- Tieosuuden kehittäminen mahdollistaa elinkeinoelämän kasvun ja kehitystä palvelevan maankäytön huomattavasti nykyistä paremmin.

Proof of concept – toteutettavuus kestävästä kehityksen näkökulmasta (+/+ +/+ +/+ +/+)

• Taloudellinen

- Verotulo- ja työllisyysvaikutukset kunnille rakentamisvaiheessa +++
- Alueen houkuttelevuuden kasvu elinkeinojen näkökulmasta, kysynnän lisääntyminen +++
- Yritystoiminnan kasvupotentiaali ++
- Ajansäästö kuljetuksissa, säästöt matka- ja logistiikkakustannuksissa ++
- Kuljetuskustannusten aleneminen nostaa yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä antaa talouskasvulle pysyvän kertasysäyksen. Investoinnin jälkeen bkt jää pysyvästi aikaisempaa korkeammalle tasolle. +++

• Tekninen

- Liikenneturvallisuus +++
- Liikenteen sujuvuus +++
- Yhdyskuntarakenne, maankäytön mahdollistaminen ++

• Ekologinen

- Profiloituminen ja panostus kiertotalouteen, materiaalivirtojen ja luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen perustuvaan toimintaan ++
- Hiilineutraalius, ilmastovaikutukset <- älyliikenteen ratkaisut ja uudet teknologiat, digitaalisuus + +
- Rakentamisen aikana joitakin negatiivisia vaikutuksia, valmistumisen jälkeen +

• Sosiaalinen

- Tienkäyttäjät (turvallisuus, sujuvuus, palvelukokemus) +++
- Liikenneyhteyksien ja liikenne/liikkumispalvelujen kehittyminen, matkaketjut +++
- Työssäkäyntiliikenteen sujuvuus +++
- Elinvoimaa ja toimeliaisuutta alueelle +++
- Uusia työmahdollisuuksia ++
- Kehittyvä matkailun ja vapaa-ajan tarjonta myös paikallisten hyödyksi ++

VT9 ja 9 faktaa

Valtakunnallisesti merkittävin poikittaisliikenteen ja vientiteollisuuden kuljetusten valtasuoni

Teknologia-, metsä-, metalli- ja elintarvike-teollisuuden kuljetusten arvo korkea & merkitys VT9:n käyttäjänä suuri

Suomen vilkkain kaksikaistatie Tampereen päässä:
22 000 ajoneuvoa/vrk

Liikenteen kasvuennuste 2040:
15 000 - 17 000 ajoneuvoa/vrk.
Poikkeuksellisen suuri raskaan liikenteen osuus ja kasvuennuste:
vuonna 2025
1500 ajoneuvoa/vrk

Liikenne-
turvallisuuden tilanne kriittinen!

Ruuhkissa seisominen maksaa ja saastuttaa!

Heikko välityskyky ja tielle liittymisen haasteet pullonkaulana liikenteelle ja elinkeinoelämälle

Kangasala-Orivesi-yhteysvälin parantamisella kasvuloikka: merkittävästi uutta elinvoimaa, satoja työpaikkoja ja lisää verotuloja alueelle

Kangasala-Orivesi-välin parannussuunnitelmat odottavat toimeenpanoa jo vuodesta 2010

TOIMENPIDESUUNNITELMA

Toimenpidesuunnitelma

1. Yritysalueet ja matkailu

- Omat hankevalmistelut/yhteishanke

2. Viksumpi valtavyöly

- Älytiekseen valmistelu
  - Osamotiivina vipuajattelu: nostetaan ja pidetään VT9 tapetilla, tekijäresurssi
  - Selvitetään Business & Smart Tampereen mahdollisuudet
  - EU-toimiston hyödyntäminen (meneillään olevat hankkeet, avautuvat rahoitushaut, kumppaninhaut)

3. Edunvalvonta

- Tampere
- Ministeritapaamiset
- Kuljetusalan toimijat
- Pro Ysitie
- VT9-seminaari

4. Yhteistyö

- VT9-työryhmän säännölliset tapaamiset vuorotellen Kangasalalla ja Orivedellä

5. Nopeat toimenpiteet

- Luontomatkailukohteiden viitoitus, myös pysäköinnin miettiminen, alueen profilointi
- Etenemisen ja koordinoinnin rahoitusmahdollisuudet ("projektipäällikkö", keskustelu myös Tampereen kanssa)
  - Maaseuturahasto (reitistöt)
  - EAKR
  - Toimintaympäristön kehittämisavustus
  - Business Finlandin innovaatorahoitus

